

HELGE REISTAD

UTDANNINGSMODELL

FOR

NORSK AMATØRTEATER

OSLO SEPTEMBER 1988.

INNHOOLD:

Side:

INNLEDNING

3

PORT RESYMÉ OG SVAR FRA MEDLEMSORGANISASJONENE

4

PORT REFLEKSJONER OG BEGREPSAVKLARINGER

10

PORT OPPSUMMERENDE KOMMENTARER

12

PORT UTDANNING AV TEATERPEDAGOGER

(Svar fra høyskoler/universitet o.a.)

13

PORT REFLEKSJONER

20

UTDANNING TIL TEATERPEDAGOG

(Skisse til utdannings modell)

22

TEATERSKRIFT (Pr. 5.9.1988)

26

ØYSELVE REISTAD:

UTDANNINGSMODELL FOR NORSK AMATØRTEATER

INNLEDNING

På oppdrag av Norsk Amatørteaterråd sendte jeg 2.3.1988 en forespørsel til medlemsorganisasjonene i NAT om deres syn på en muliggjort utdanningsmodell for drama/teaterutdanning. Hva som er behovet for utdanning og hvilke tilbud blir allerede dekket var hovedspørsmålene. Brevet ble også sendt til NAT fylkesråd og Forum for teaterkonsulenter (Fft).

Den 29.3 sendte jeg et eget brev til høyskoler og universitet, teaterinstitusjoner og alle landets fylkeskultursjefer om saken med kopi av brevet av 2.3. Hovedspørsmålene var:

Er det mulig å kombinere/samordne de utdanningstilbud som gis i tillegg, eventuelt supplert med kurs av overbyggende art og/eller spesielle eksamener? (- slik som den engelske A.D.B. eksamen i teaterinstruksjon for skole- og amatørteater.)

Er det behov for en egen tverrfaglig teaterutdanning i tillegg til de tilbudene som allerede er tilgjengelige, eventuelt med mulighet for spesialisering som teaterkunstner og drama/teaterpedagog?

Det kan her være naturlig å sammenligne med oppbyggingen av eks. Musikkhøgskolen).

DE SOM HAR SVART INNEN 10.JULI ER:

Norske 4 H
Norges Husmorforbund
Norges Bygdeungdomslag
Norges Ungdomslag
Norsk Amatørteaterforbund
Nestlandske Teaterlag
Ålogaland Amatørteaterselskap i samarbeid med Finmark Fylke,
Nordland Teater,
Teatret Vårt

Nordmark Teater
Nord-Trøndelag Teaterverksted
Nord-Trøndelag Teatersamlag
Sølemark Amatørteaterråd

Teatervitenskap, Universitetet i Oslo
Statens Lærerhøgskole i Forming, Oslo
Statens lærernevernsakademiet, Oslo
Lærerhøgskolene i Bergen, Kristiansand og Stavanger.
Lærerutdanningsrådet

Kultursjefen i Møre og Romsdal,
Norsk Ballettforbund, Norsk Dramatikerforbund
Norsk Teaterunion, enkeltmedlemmer av Norsk Skuespillerforbund.

ORT RESYMÉ AV SVARENE:

De som har svart viser det seg å være en stor interesse for de spørsmålene som er reist, og det kommer mange synspunkter på hvordan teaterkurs kan koordineres mellom landsomfattende NAT-organisasjoner, lokale lag, fylkesråd, samt regionale og nasjonale taktak.

Det viser seg at HATS har konkrete planer om en utdanning i samarbeid med Universitetet i Tromsø. Statens Lærerskole i Forming (SLFO) har oversendt utkast til faglærerplan for en 3-årig drama-pedagogutdanning, og Bergen Lærerhøgskole sender flere skisser til slik utdanning.

Teatervitenskap ved Universitetet i Oslo sender en oversikt over hvordan en kan få universitetskompetanse ved å knytte organisert

praktisk undervisning til dette instituttet på grunnfag-, mellomfag- og hovedfagsnivå. Barnevernsakademiet (BVA) i Oslo sender forslag om en ett-årig videreutdanning i "teater for førskole- og småskolebarn", og flere institusjoner og sceniske utvalg sender sine gode råd og generelle støtte. Utvalget har så utarbeidet en skisse til Teaterpedagog-utdanning.

VAR FRA MEDLEMSORGANISASJONENE PÅ NAT'S BREV AV 2.3.88.

NORSK AMATØRTEATERRÅD'S UTDANNINGSMODELL - KURSVIRKSOMHET LOKALT, REGIONALT OG PÅ LANDSPLAN.

De fleste brev er skrevet av enkeltpersoner med tilknytning til, eller ansatt i, de organisasjonene/institusjonene som har svart. De fleste "subjektive" synspunkter er angående utdanningsmodell lokalt og innen organisasjonene, mens det er kommet inn et viktig og gjennomarbeidet materiale når det gjelder yrkesutdanning av teaterpedagoger som kan undervise og instruere amatørteaterinteresserte. (I det følgende bruker jeg ordet "teaterpedagog" om den som har en praktisk/ kunstnerisk og teoretisk/pedagogisk yrkesutdanning, og som kan organisere, sette scene og undervise i drama og teater.)

De fleste av medlemsorganisasjonene i NAT som har svart på anvendelsen, legger stor vekt på at drama/teaterkurs for medlemmene er av avgjørende betydning for aktivitetens omfang og kvalitet. De fleste organisasjonene ser drama/teater som en integrert del av lagsarbeidet, slik som Norske 4 H:

- teaterarbeid er en av mange aktiviteter som vi bruker for å nå organisasjonens målsetting.
- Vår målsetting er minst ett helgekurs innenfor drama/amatørteater for 4H medlemmer i alle fylker hvert år.
- Vi har derfor et stort behov for instruktører til disse

kursene. Mange av de 864 lokallagene ønsker også instruktørhjelp til sine produksjoner.

H- medlemmene er primært i alderen 10 - 19 år, og for denne dersgruppen mener Norske 4H at behovet for drama/teaterkurs ort sett bør dekkes av organisasjonen selv.

enne holdningen er den samme for alle organisasjoner som bruker drama/teater for å nå organisasjonens målsetting av livssyns-essig, religiøs eller politisk art. Det vil derfor være en fordel for disse organisasjonene at deres egne medlemmer får instruktørutdanning som gjør det mulig for dem å holde kurs sin egen organisasjon. Men 4H bemerker:

- Behovet for lokale instruktører bør dekkes både ved å utdanne våre eldste medlemmer og ledere, og ved å få tilgang på instruktører fra andre organisasjoner. Det er ønskelig at hvert fylkesråd har en instruktørbank der medlemsorganisasjonene kan få opplysninger om instruktører som kan holde kurs eller ta andre oppdrag utenfor sin egen organisasjon. En slik utveksling av instruktører bør kunne øke bredden på amatørteaterarbeidet innenfor flere organisasjoner.
- Det er spesielt de "rene" drama/teaterkursene som er viktige å samarbeide om.
- Her vil vi også peke på at det er viktig at kursene legges på ulike nivåer. Vi må ha kurs som passer for unge deltagere med små forkunnskaper.
- vi ser også behovet for fleårige kurs, bl.a. for å få fram gode instruktører til de kortere kursene.
- Vi har også medlemmer som kan tenke seg å utdanne seg innen drama/amatørteater.

t fra disse synspunktene, som blir understøttet av flere medlemsorganisasjoner, kan vi slutte følgende:

Organisasjonene må ha ansvaret for egne kurstilbud i drama/teater.

NAT fylkesråd (ev. teaterverksted/teaterkonsulent) bør ha en

liste over, og kunne formidle, instruktører.

Instruktørene må kunne instruere/veilede barn med få forkunnskaper i drama/teater

Det bør i alle fylker utvikles en veileder-utdanning for de medlemmene som skal hjelpe eget lokallag med produksjoner.

Spesielt interesserte må få anledning til utdanning innen drama/amatørteater, eventuelt fram til teaterpedagogutdanning.

Store medlemsorganisasjoner som Noregs Ungdomslag (NU) har fastsatt teaterleder, og har engasjerte instruktører sentralt.

Årsmeldingen fra 1986 vitner om stor aktivitet hvor 324 lokale lag satte opp 449 teateroppsetninger(skuespill-revy) med over 3000 forestillinger for over 125.000 tilskuere. Det ble holdt 126 kurs med 1503 deltagere og 32 lederkurs med 443 deltagere. Det er derfor naturlig at NU skriver:

- Det er klart at det er viktig for oss å få ta hand om ein del av leiaropplæringa i vår eigen organisasjon. NB! Kursa våre har alltid vore opne for ikkje-medlemmer. På andre sida ønskjer vi at NAT skal gje tilbod om vidaregåande spesialkurs over kortare tid, t.d ei veke, 14 dagar. Ei meir omfattande utdanning av instruktørar for amatørteater, t.d. eitt år, må komme i tillegg til dette.
- Noregs Ungdomslag har ei god instruktørutdanning, men behovet for ei utbygging er stor. Med ei god samordning treng ikkje vår eiga utdanning konkurrere med det NAT eller andre organisasjonar byggjer ut.

Det som jeg oppfatter skrivet fra NU er de interessert i at NAT sentralt arrangerer landskurs for viderekomne i spesialelemner og tar seg av vidaregåande instruktør/teaterpedagogutdanning, men at NU ellers vil være ansvarlig for kursoppleggene i organisasjonen.

Den annen stor medlemsorganisasjon er Norges Bygdeungdomslag med 3.000 medlemmer med 180 lokallag i 16 fylker.

amatørteaterlederen Sigrid Hjørnegård skriver:

- Vi har en formålsparagraf som er klart bygdepolitisk. Målet med amatørteatret er ofte å få fokusert på en sak, mer enn å spille best mulig teater.
- Problemet for NBU i dag er at teater brukes altfor lite i politisk sammenheng, og bevisstheten om denne muligheten er altfor lite utbredt.

De fleste av de 180 lokallagene i NBU lager underholdningsprogrammer av forskjellig slag av revylignende karakter, mye tradisjonelt som sketsjer o.l., men også en del selvskrevet stoff. Når det gjelder revy:

- ser det ut til å være en oppsving for denne aktiviteten nå. Aldrig har så mange spilt revy i NBU som i 1987. Behovet for opplæring er selvfølgelig proporsjonalt med aktiviteten. Vi ser en klar etterspørsel her etter både opplæring i skriving/framføring, men også etter mer tekniske ting som lys/lyd/sminke.
- Det som er viktig her er at det er amatører som vil bli bedre. Dvs. at de vil forbedre sin egen bygderevy, med sjølkomponerte lokale poeng.

Det kan virke som om enkelte "revy-gjenger" er skeptiske til å ta inn "eksperter" utenfra til å forbedre resultatet. Isteden brukes ofte de som har vært med lengst i en revy-gjeng til å lære opp de nye.

- For mange er altså instruktørene "proffe", mens BU'erne anser seg selv som amatører. Mer bevisst opplæring av folk i forskjellige revy-gjenger til instruktører, tror jeg ville være med å ta vekk slike myter.
- En del av de lagene som spiller skuespill, er helt klart klare for litt fornying. Ofte er det en gjeng som har en "gammel" kjerne, som setter opp de samme skuespillene om igjen og om igjen.

Disse utsnittene fra brevet fra NBU teaterlederen synes jeg viser at det er viktig at lokallagene opprettholder selvfølelsen og den sosiale strukturen, men at de også vil ha godt av å få faglig stand som kan hjelpe dem med å få fram de selvlagede poengene på en bedre og klarere måte. Kurs for leder-emner innen de lokale

ny/teatergruppene, eller instruktørhjelp utenfra, kan være
viktig å gå. Men skal det komme instruktør utenfra må dette være
en lyttende person som kan gjøre gruppas eget stoff klarere, og
ikke gi gruppemedlemmene mindreverdighetsfølelse fordi de er det
de er - teateramatører.

TT,Nord- Trøndelag Teatersamlag (NAT fylkesråd) ønsker seg en
innvis teateropplæring i alle teaterdisipliner hvor
grunnutdanningen blir lagt til NAT's fylkesråd, trinn 2 blir
regionale kurs (Fylkesråd + NAT sentralt) og 3. trinn blir
arrangert av NAT sentralt som landskurs.

TT foreslår at en for kurs på alle trinn får poeng som grunnlag
for å komme videre i utdanningsmodellen, og at denne
fagkompetansen teller ved opptak til videre utdanning i
teaterfag/teater ved universitet og høyskoler.

Nord- Trøndelag Teaterverksted (NTV) i Verdal, samarbeider med
TT,og arrangerer bl.a. en 2-årig regiutdanning med 2 helgekurs
pr. semester og med oppfølging av deltagerens arbeid i egen
teatergruppe. Ellen Foun Bruun skriver:

- I vårt fylke har det skjedd en stor økning av
teateraktiviteten siden NTV ble opprettet. Behovet for
instruktører er nærmest umettelig. Samtidig finnes det
mange ressurspersoner rundt i fylket som før bare er
blitt tilbudt sporadiske helgekurs. Noe av vår
målsetting med en kursrekke over to år er å skape
kontinuitet og ikke minst et stabilt, faglig miljø for
amatørteaterinstruktører.
- Vi mener det er meget viktig at alle kursdeltagerne er
knyttet til praktisk arbeid med regi samtidig som de
kommer til Teaterverkstedet to helger pr. semester.
- Målsettingen med regi-kurset er å styrke kunnskaps-
nivået hos amatører som instruerer andre amatører;
prinsippet hjelp til selvhjelp.

Nord-Trøndelag Teaterverksted slår også et slag for fylkets
teateramatører:

- En viktig oppgave for folk som jobber profesjonelt med

amatørteater, er å hjelpe fram nye manus. Id'eer, gjerne rundt en lokalhistorisk hendelse, bør få utvikles og utformes med henblikk på produksjon. Ved å styrke kunnskaper om dramaturgi og ved å skape et miljø rundt NY DRAMATIKK i Nord-Trøndelag, vil vi forhåpentligvis få flere til å satse på egne krefter og stoff fra egen kulturbakgrunn.

Isse kursoppleggene sammen med lokalhistoriske spill og struksjonsopplegg for lærere og elever i skolen, må være avgjørende for å heve kvaliteten på amatørteatret, og gi stadig nye mennesker impulser til å lære mer. Med utgangspunkt i omhørighet og felles historisk bakgrunn, skapes det ved hjelp av teaterkonsulentene en dramatisk innlevelse og et teatralt uttrykk som gjør at mennesker utvikler seg og får lyst til å lære mer.

- Vi arbeider helt klart på to felt som riktignok henger sammen, men som pr. idag er relativt adskilte:
 - a) Styrke nivået innen amatørteaterbevegelsen og skolen.
 - b) Arbeide for et tilbud om formell utdanning av drama/teaterpedagoger og -konsulenter.

Rekrutteringen til den andre gruppen vil og kan selvsagt komme fra den første.

- Når det gjelder et tilbud om formell kompetanse innen drama/teater, planlegges det satt igang samarbeid med Levanger Lærerhøgskole med siktemål å kunne lage et tilbud for studenter. Spesielt interessant er å nevne initiativ fra skolens formingsseksjon om et tilbud i scenografi.

Det er av interesse å legge merke til at Nord-Trøndelag teaterverksted har gjort meget gode erfaringer med å innarbeide tilbud for skole- og amatørteaterfolk i de prosjektene de har arbeidet med. Større prosjektarbeid med innlagt kursvirksomhet kan også være aktuelt ved utviklingen av formell og kompetanseivende utdanning.

Elemark Amatørteaterråd (NAT-fylkesråd), har ikke noe teaterverksted med fast ansatte teaterkonsulenter å samarbeide

led. Det blir derfor til at de enkelte fylkeslag av U, LDS, NKUF, 4H, AOF, NBU, NATF osv. arrangerer kurs hver for seg. Selv om kursene er åpne for alle, kan det bli noe tilfeldig hvem som blir innbudt. Ellen Schervig skriver:

- Etter min mening synes det litt tilfeldig hva som tilbys, og ikke minst hva som når fram til amatørteaterfolk. M.a.o. er det vel ikke alltid så sikkert at det enkelte medlem/aktør mottar like mye informasjon som tillitsvalgte i fylkesorganisasjonene og teaterlag/forening.

Her er her inne på at kurstilbudet kan bli noe tilfeldig og uanløst i motsetning til Nord-Trøndelag, og at det er problemer med kommunikasjonen om tilbudene til eventuelt interesserte. At AT-fylkesrådet er tett knyttet til teaterkonsulenter som er utsatt ved et Teaterverksted som i Nord-Trøndelag og i Akershus, leder direkte til fylkeskulturkontoret eller regionteatret, synes være nødvendig for at man kan planlegge på sikt og samordne tilbudene, samt bekjentgjøre tilbudene for alle i fylket.

Norsk Amatørteaterforbund (NATF) er en organisasjon for de frie amatørteatergruppene. NATF hadde i 1987 117 lag i 13 fylker. Det var 4.599 deltagere hvorav 411 er under 13 år, 715 mellom 13 og 30 år. I 1987 satte de opp 154 produksjoner og spilte 3.599 forestillinger for 209.680 tilskuere, altså ca. dobbelt så mye som Riksteatret spilte for i samme tidsrom. Antall kurstimer var 431, og antall øvingsdager var 2.264. Medlemmer av NATF betalte i 1986 kr. 1.422.867.000,- kr. i forfatter- og musikerhonorarer samt lokalleie, noe som var mindre enn samlede offentlige tilskudd som var på kr. 4,33 pr. tilskuer i 1986. NATF har laget en oversikt som viser at behovet for kurs i bl.a. instruksjon,

spespillerteknikk, scenografi, Lys/Lyd/Kostymer, Dukketeater og teaterregi- og teaterstyling er meget stort. Leder av NATF Eivind Rossen skriver:

I hovedsak er jeg overbevist om at behovet for

kursvirksomhet og leder/instruktørutdanning er meget stort. Behovene dekkes i dag svært ulikt utover landet på region/fylkesbasis, og mangler koordinering. Videre mangler det en landsomfattende profil/politikk som man kan samle seg om: pr. idag er de fleste organisasjonene mest opptatt av "å mele sin egen kake" og ikke av å gi amatørteatret generelt best mulige vilkår. Etter NATFs syn bør NAT stå for den nasjonale modellen, med grunnkurs i de fleste teaterdisipliner, mens det er organisasjonenes oppgave å dyrke fram nye, spennende prosjekter parallelt med NAT, samt framheve sine evt. spesielle teaterformer. Ingen teaterorganisasjon er i dag så "rik" at de alene kan gi et tilbud - det kan vi bare hvis vi "slår slantene sammen", og gir NAT -samarbeidsorganet- muligheten til å utvikle dette for oss i tråd med våre ønsker. NATF tror at mye kan skje på fylkesnivå framover, men at det er tvingende nødvendig med en nasjonal modell for å tilfredstille de stadig økende krav til kurs- og utdanningstilbud. Nok en gang: Fylkene har ikke økonomi til dette alene.

skarp kontrast til disse synspunktene står uttalelsen fra ålogaland Amatørteaterselskap (HATS) som ganske kategorisk år fast:

- Når det gjelder organisasjonenes behov og modell for utdanning av egne, lokale instruktører må den enkelte organisasjon stå fritt. HATS mener at den beste måte NAT kan bidra til å høyne nivået av den interne utdanning er gjennom å øke de økonomiske ressurser til amatørteaterbevegelsen både innen den offentlige sektor og til organisasjonene.

ATS er imidlertid enig med NATF om at NAT må stå ansvarlig for drive fram en teaterpedagogisk utdanning i Norge:

- HATS ser det slik at NAT er den instans, sammen med

arbeidet med en slik profesjonell teaterpedagogisk utdanning. Synspunkter på det faglige innhold i ei

helhetlig, flerårig utdanning bør utredes av eller i nært samarbeid med "Forum for teaterkonsulenter".
estlandske Teaterlag (VT) ser ut til å støtte HATS i disse spørsmålene, sammen med teaterkonsulentene ved Teatret Vårt, Nordland Teater og Finmark Fylke.

OEN REFLEKSJONER OG BEGREPSAVKLARINGER

År enkelte organisasjoner snakker om instruktør-utdanning og det ser seg å være f. eks. et 14 dagers kurs eller en serie ølgekurs, og det snakkes om teaterskole og det menes nybegynner- og videregående kurs for barn/ungdom får jeg behov for en begrepsavklaring. Vi bør finne ord som er dekkende for de ulike funksjonene slik at vi vet hva vi snakker om. Jeg vil her komme med noen foreløpige forslag til definisjoner og avgrensninger:

INGLEDER (LOKAL INSTRUKTØR)

- medlem av lokallaget/teatergruppa som tar ansvaret for å organisere/lede studie-sirkel, innøving av sketsjer, sanger, musikk el.l.

AG-VEILEDER

- person som har spesielle kunnskaper som kan bringe arbeidet i gruppa/laget videre.
(NB! - trenger ikke være medlem av laget, men må jobbe på lagets premisser)

TEATERINSTRUKTØR

- person med faglig og pedagogisk bakgrunn som kan lede drama/teaterarbeid, og sette i scene en teaterforestilling. (-må ikke nødvendigvis være medlem av gruppa/laget)

TEATERPEDAGOG

- Person med faglig/kunstnerisk og teaterpedagogisk og teatervitenskapelig bakgrunn, som kan undervise i drama/teater og sette i scene

teaterforestillinger på et høgt faglig og kunstnerisk nivå.

MATØR

- (fra latin ama're, elske)

person som dyrker et fag, en kunst, en idrett av kjærlighet, ikke som yrke, motsatt profesjonell. En amatør må ikke motta lønn for virksomheten. Amatørteater; fritidsteater (motsatt yrkestheater)

ESJONELL

- (fra latin profesjon; yrke)

En profesjonell er en som har en yrkesbakgrunn, og utøver yrket mot betaling eller materielle fordeler, - motsatt amatør.

profesjonelt teater; yrkestheater (motsatt amatørteater).

et blir vanskelig når kritikere bruker ordene profesjonell og amatør for å si om et teaterstykke fungerer godt eller dårlig, et blir lett begrepsforvirring av slikt; f.eks. "nesten profesjonell utførelse", "amatørmessig framføring". Det kan kanskje være bedre å snakke om godt og dårlig håndtverk, kunstnerisk nivå, god eller dårlig kontakt med publikum osv. både amatør- og profesjonelt teater kan være godt og dårlig, aktuelt eller uaktuelt, engasjerende eller likegyldig. Men vi forventer av profesjonelle at de utøver "godt håndtverk" og kan jobben sin. Dette kan vi ikke kreve av amatører, men det er ofte et meget høyt nivå i amatørteater/revy, for aktørene går til oppgaven med "kjærlighet" og engasjement, ikke fordi det er en jobb som må gjøres.

Jeg vil bemerke at også en del profesjonelle teaterarbeidere går til jobben med amatørens "kjærlighet" og engasjement, og da kan det bli gnistrende godt teater.

Et vedlegg "NOEN FORSLAG TIL DEFINISJONER" kommer jeg med forslag til ulike definisjoner på drama- og teaterbegreper.

OEN OPPSUMMERENDE KOMMENTARER

Et fra klare signaler fra medlemsorganisasjonene synes det klart at organisasjonene må ha ansvaret for sine egne kurs og utdanningstilbud i drama/teater. Det synes like klart at teaterkonsulenter knyttet til NAT fylkesråd og teaterverksteder/regionteatre el.l. kan spille en stor rolle ved planmessig å bygge opp et kurstilbud som brukerne ønsker, og som blir gjort kjent for alle interesserte. Teaterverksteder som i f.eks. Nord-Trøndelag, Akershus og Tromsø kan på sikt spille en stor rolle i å skape et drama/teaterfaglig miljø for de som arbeider med amatørteater. Det faglige miljøet kan også utvikles ved å samarbeide med regionteatre og frie eksperimenterende profesjonelle grupper som tradisjonelt har vært spesielt interesserte i teater for barn og dramapedagogikk. Det må sikres god og direkte kommunikasjon til alle potensielle brukere av teaterkonsulentenes tjenester. NAT bør arbeide for å få opprettet amatørteaterkonsulent-stillinger i alle fylker, gjerne knyttet til teaterverksteder/NAT-fylkesråd.

Det bør på sikt bli slik at alle interesserte - uansett organisasjonstilknytning - kan gå på drama/teaterkurs i fylket, og dermed på arbeide sammen med den gruppe mennesker vedkommende har tilhørighet til. De frivillige organisasjonene har her mye å tilføre når det gjelder ideologi og kameratskap, som kommer i tillegg til det drama/teaterfaglige. Derfor er det viktig at drama/teater brukes enda mer bevisst i disse organisasjonene for å nå organisasjonenes målsetting. Teaterinstruktører og ledere som går inn for organisasjonens målsetting blir derfor av avgjørende betydning.

NAT bør i samarbeide med "Forum for teaterkonsulenter" og høgskoler og universitet utarbeide konkrete forslag til hvordan en fler-årig teaterpedagogutdanning bør gjennomføres.

AT bør i forbindelse med NOU 1 1988: Norsk Scenekunst spesielt underbygge behovet for en teaterpedagogisk utdanning og spesialutdanning innen "teater for barn". Det bør søkes om midler slik at NAT kan gi midler til koordinering og gjennomføring av teaterpedagogutdanning/spesialkurs i samarbeid med høgere utdanningsinstitusjoner over en 5 års periode. (FOU midler)

FRA HØGSKOLER/UNIVERSITET/FAGFORENINGER
EDLEMS-ORGANISASJONER PÅ NAT'S BREV AV 2.3 OG 29.3.1988.

UTDANNING AV TEATERPEDAGOGER

Det blir pekt på i samtlige svar at det er et stort og økende behov for godt kvalifiserte teaterarbeidere som har en tverrgående innsikt i teater, og teaterpedagogen blir av mange sett på som en avgjørende og viktig person i den videre utvikling av norsk teater.

Forum for teaterkonsulenter (Fft) sier i en uttalelse:

- "Utdanningsutvalget for Fft har over lengre tid drøftet behovet for en helhetlig praktisk/teoretisk teaterutdanning for personer som skal arbeide profesjonelt med amatørteater. Vi ser at dette behovet er økende. Det blir opprettet stadig flere teaterkonsulentstillinger og teaterverksteder rundt omkring i fylkene, som krever kvalifiserte personer. I Norge har vi ikke en tilfredsstillende utdanning for denne yrkesgruppa."
- "Vi anser dette for å være en sak som må prioriteres høyt."

Dette synspunktet blir klart understreket ved den "*Teaterplan for Nordland 1988 - 2000*" som er utarbeidet av Nordland Fylkeskommune hvor det i løpet av en 12 års periode er planlagt ansatt 15 nye amatørteaterinstruktører. En lignende utvikling er startet i fylker som Hedmark og Akershus den senere tid.

lig Erikson, Bergen Lærerhøgskole, knytter i sin uttalelse forbindelseslinjer mellom skole og lokalsamfunn:

- "Med utgangspunkt i de to ferskeste statlige dokumenter som berører drama & teater tilbud for barn og unge: Mønsterplanen og NOU 1988:1 Scenekunst kan det slås fast at det er behov for utdanning av drama & teaterpedagoger.

Mønsterplanen slår fast to grunnleggende prinsipper for den estetiske opplæring i skolen:

- a. at elevene selv skal arbeide skapende og kunstnerisk, dels for å lære om mediets faglige egenart, men også for å bruke mediet til å utforske og uttrykke noe om temaer og emner utenfor mediet selv,
- b. at elevene skal få møte profesjonell kunst i skolen- og med skolen som støtte utenfor skolen, i lokalsamfunnet.

Begge disse prinsippene er relevante for drama & teater, som nå definitivt er blitt en del av skolens obligatoriske undervisning: som sammenbindende tverrfaglig aktivitet og presentasjonsform, og som del av hovedemne i fagene norsk, O-fag, musikk og kroppsøving.

lig Erikson hevder at en bør bygge på den ekspertise som er bygget opp i frie profesjonelle teatergrupper når det gjelder arneteater, og den ekspertise som finnes om dette ved drama-tilkjøene på pedagogiske høgskoler og ved universitetet i Trondheim. Når det gjelder utvikling og fornying av barneteatret viser han til at det til nå har vært lite å hente i det profesjonelle institusjonelle miljøet.

lig Erikson skisserer så en treårig utdanning som kan korporene både studenter med og uten pedagogisk grunnutdanning, og med varianter over ett og to år avhengig av tidligere drama/teater eller pedagogisk grunnutdanning.

tatens Lærerskole i Forming (SLFO) i Oslo har utarbeidet et forslag til en treårig faglærerutdanning i drama/teater, som tidligst kan settes i verk 1989/90. Som behovet for en slik utdanning vises det til en rekke offentlige utredninger, bl.a. "Lærerbehov og utdanningstilbud i drama" (Lærerutdanningsrådet 1980), og det henvises også til et stort behov for amatørteaterinstruktører og teaterkonsulenter. Planen er meget omfattende og er ment å være en utdanning i drama/teaterpedagogutdanning for barn fra ca. 10 år og for ungdoms- og amatørteater. Studiet er utformet ut fra et helhetlig syn, hvor drama og teater ansees som aspekter ved et og samme estetiske fagområde. Det er utarbeidet en omfattende litteraturliste.

Den Pedagogiske Høgskolen Barnevernsakademiet (BVA) i Oslo har sendt inn forslag på en ett-årig videreutdanningsenhet i barneteater (voksne som spiller teater for barn og barn i drama-lek). Målet med denne utdanningen er at studentene kan spille og sette i scene teater for barn fra 2 til 10 år, og holde kurs for voksne i drama og barneteater. Undervisningen er i hovedsak tenkt lagt opp som helgekurs, hvor praksis kan skje i etlagernes lokalmiljø. En teaterpedagogisk hovedoppgave er tenkt flyttet til studentenes praksis.

Som i svarene fra Aud Sæbø (Stavanger Lærerhøgskole) og Gunnar Horn og Tove Hellesnes (Kristiansand Lærerhøgskole) understreker barnevernsakademiet at førskolelærere har en faglig bakgrunn i førskolepedagogikk, drama og andre estetiske fag (musikk/ svingelse/forming/ barnelitteratur) og at enkelte velger drama som en halvtårig fordypning eller videreutdanning. Den ettårige linjen i barneteater er beregnet på førskole-lærere med minimum en halvtårig enhet i drama, eller på studenter med tilsvarende erfaringsbakgrunn, f.eks. teaterkonsulenter. Halvtårsheter i drama, eventuelt i samspill med andre estetiske fag, gis ved de pedagogiske høgskolene i alle landsdeler. Etter at BVA har listet opp hva skolen har å tilby av lokaler og verkjente teaterpedagoger/kunstnere avsluttes brevet:

- Det skolen mangler er økonomiske ressurser, slik at utdanningen i stor grad må bli betalt av studentene selv, eller at NAT er behjelpelig med å finansiere tilbudet.

unnar Horn og Tove Hellesnes ved Kristiansand Lærerhøgskole kan godt se for seg en egen tverrfaglig teaterutdanning av glærertypen knyttet til en pedagogisk høgskole eller til lærerhøgskolen. De mener at eksisterende utdanningstilbud anskelig kan samordnes da de i stor grad overlapper hverandre, og ingen gir tilstrekkelig teaterfaglig basis for å utdanne teaterpedagoger.

- Derimot kan vi godt tenke oss et samarbeid mellom ulike institusjoner om forskjellige fagfelt som de har spesialisert seg innenfor (Dukketheater, barneteater, teknikk osv.) Basisen bør være et fagstudium (gjerne i Kristiansand).

En Nygaard, Institutt for Teatervitenskap, Universitetet i Oslo, mener det er mulig å kombinere og samordne de utdanningstilbud som finnes i dag.

- Vår studieplan er bygget opp for å kunne være en slik overbyggende og kompetansegivende enhet som kan samle en rekke ulike enkeltdeler som kan være desentralisert til forskjellige kurs, utdanningstilbud og konkrete arbeidsoppgaver. Det skulle derfor ikke være et umiddelbart behov for å bygge opp nye teaterutdanninger i Norge, men arbeidet bør i første rekke konsentreres om å utvikle de eksisterende mulighetene og gjøre disse mulighetene kjent.

Det eneste formelle kravet som stilles er at eksamen avlegges ved universitetet i Oslo. Man må derfor immatrikuleres ved universitetet og betale semesteravgift. De som vil ta flere fag ved universitetet må også ta examen philosophicum. Imatrikuleringsgrunnlaget er examen artium eller tilsvarende.

- Når det gjelder teatervitenskap ved Universitetet i

Oslo, gir det kompetanse på følgende nivåer - grunnfag (1 år), mellomfag (1 1/2 år), storfag (2 år) og hovedfag (3-4 år).

Grunnenheten i dette opplegget er et fellespensum på 2000 sider. Dersom det er ønskelig kan denne skilles ut som en egen enhet - som semesteremne eller 1/2 års eining. Denne delen vil vi alltid gi tilbud om ved vårt institutt.

En Nygaard peker på hvordan dette fellespensumet kan leses på egenhånd, eller knyttes til studiesirkler eller teoriundervisning ved pedagogiske høyskoler og folkehøyskoler. Det eneste formelle kravet er at eksamen legges til Universitetet i Oslo. Har man fått eksamen i dette felles-pensumet

- vil vi kunne gi kompetanse til alle former for organiserte undervisning og praksis innen teater som har et omfang på minst 8 uker. Ønsker man en rent praktisk utdanning - instruktør/leder, vil man på grunnenheten, fellespensumet, kunne bygge en praktisk (anvendt) enhet - og få grunnfag -og på denne eksamen kan man så bygge et nytt år, eller 2 halvår, og få storfag.

Kompetansegrunnet, eksamen er her en skriftlig analyse av praksis med et omfang på 20- 25 sider pr. enhet.

En Nygaard skriver så om hvordan de som ønsker å ta hovedfag, kan gå via ett teoretisk emne som innebærer fordypelse i en teaterhistorisk epoke (som også kan være samtidsteater). Eksamen inneholder også her en skriftlig analyse. Forutsetningen for å gå videre til hovedfag er at man har fått 2,7 eller bedre til mellomfag.

- Dette vil si at studieopplegget er en "frakk" som kan legges over en rekke forskjellige tilbud. Innholdet i studiet er refleksjon over praksis, analyse av praksis, satt i sammenheng med grunnleggende teaterteori. Målet for opplegget er å kunne gi de enkelte studentene størst mulig frihet til å utvikle sine spesielle evner og

interesser- eller motsatt å gi kompetanse og innsikt til flest mulige grupper som allerede er engasjert i teaterarbeid.

- Jeg mener at vi på mange måter har løst utdanningsproblemet for en rekke typer teaterarbeidere.

et er riktig som Jon Nygaard hevder at de formelle kompetanse-riterier med dette synes løst, men en vurdering av det aterfaglige, kunstneriske og teaterpedagogiske hopper denne odellen over. Kandidatens teoretiske refleksjonsnivå er ikke et eneste saligjørende i det typisk praktisk/kunstnerisk og pedagogisk/organisatorisk fagområde som teaterpedagogen må beherske - ikke minst som teaterinstruktør. Hvordan få målt studentens dyktighet her? Kan dette skje i samarbeid med pedagogisk Seminar (Senter for Lærerutdanning og Skoletjeneste), Statens Teaterhøgskole og de pedagogiske høgskolene med videreutdanning i drama? Disse spørsmålene bør bli drøftet mellom de berørte parter.

ved Universitetet i Tromsø planlegges det et tverrestetisk grunnfag (Innstilling om Kunst og Kulturfag avgitt den 4.9.86.) som tenker seg her 50% av studiet til estetikk, fellesdisipliner, 25% til fordypning i enkelt-kunststart f.eks. musikk el.teater, og 25% til prosjekt/verkstedoppgave i enkeltkunststart:

- en bør legge stor vekt på en praktisk betont "verkstedfase" i dette studiet. Dette må ikke forstås som en praktisk kunstnerutdanning-
- Hensikten er imidlertid å oppnå forståelse gjennom handling, og gi den teoretisk/estetiske delen av studiet større dybde gjennom forsøk i det praktiske fra den enkelte students side.

Utruten grunnfag i kunsthistorie og kunstforståelse/estetikk omfatter grunnfag i offentlig forvaltning og organisasjonslære og nordnorsk kulturhistorie som del av en "kulturpakke" som NIT prøver å virkeliggjøre. Det er uklart hvilken formell- og fagkompetanse disse studiene vil gi i forhold til en teaterpedagog- utdanning av 3 til 4 års varighet. Det synes

melig å tolke disse studiene som hovedsakelig teoretisk rettede
udier, med skriftlige prøver og arbeider som viktigste
vurderingsmedium. Kandidatens skikkethet ut fra teaterfaglige,
kunstneriske og pedagogiske kriterier gjenstår å bli drøftet med
de berørte parter.

alle tilfeller synes denne kulturpakken å være et viktig skritt
i retning av å videreutvikle og synliggjøre nord-norsk kulturliv.

Ålogaland Amatørteaterselskap (HATS) har oversendt instillingen
i "Kunst- og kulturfag ved Universitetet i Tromsø" og sier i
sitt tilsvarende:

- HATS ser det som naturlig at ei teaterpedagogisk
utdanning bør knyttes til en høyere læreinstitusjon i
den del av landet der amatørteaterarbeidet idag er en
viktig kulturfaktor, nemlig i Nord-Norge. Universitetet
i Tromsø satser på et kulturfaglig utdanningstilbud
allerede fra 1989, der ei teaterpedagogisk utdanning kan
bygges opp i et samarbeid mellom Nordnorsk Amatørteater
senter og Universitetet i Tromsø.

ette synet blir støttet av amatørteaterinstruktørene ved
Nordland Teater, Teatret Vårt og fylkeskulturkontoret i Finmark
fylke.

Estlandske Teaterlag (VT) støtter også klart arbeidet med å
skape en tverrfaglig høyere utdanning i teater:

- Vi trenger ei høgare utdanning for teaterarbeidarar.
Teaterarbeidarar som skal:
Undervise, bygge opp kurstilbod for det mangslungne
amatørteaterbehovet vi har her i landet. Det vere seg
teaterinstruktørar/konsulentar tilsette i
organisasjonane, fylkar, teaterverkstadene osv.

VT tenker seg en 2 til 3 årig utdanning lagt til
høgskule, og understreker at det er viktig at alle
fagdisiplinene innen teaterarbeidet er med, og at utdanninga er lagt
opp på både praktisk og teoretisk, men mener at målet må være:

- Ein høgskule for all dramatisk aktivitet med linjer for alle teaterdisiplinar - eit felles miljø for alle former for teaterarbeid.

Norsk Ballettforbund viser til den store betydning organisert utdanning av ballettpedagoger har hatt for utviklingen av dans i Norge fra 1966 (Ballettinstituttet, senere Den Norske Balletthøgskole) og fra 1979 ved Statens Balletthøgskole med linjer for pedagoger, dansere og koreografer. Den pedagogiske linjen er tre-årig, gir faglærerkompetanse og er godkjent som spesialisert mellomfag med vektall 30. Undervisningen er samordnet mellom de forskjellige linjene og

- vi finner det udelt positivt å ha utdanning av både skapende og utøvende kunstnere samt pedagoger innenfor samme skole.
- Hvis målsettingen er å etablere en tverrfaglig utdanning for teaterpedagoger som skal arbeide innenfor amatørteaterbevegelsen og eventuelt med utdanning av profesjonelle teaterarbeidere, finner vi forslaget om en tverrfaglig utdanning med påbyggingsmuligheter innen spesialområder svært interessant.
- vi ser på faget dans/bevegelse som en selvfølgelig del av et fagområde i en eventuell teaterpedagogisk utdanning.

"Medlems-uttalelser fra Norsk Skuespillerforbund" er oversendt, og selv om de fleste av disse dreier seg om SLFO's 3 årige faglærerutdanning i drama, kan de være relevante for NAT's utredning. Det blir hevdet at:

- utdanningen må legges inn under Teaterhøgskolen. Miljømessig er dette viktig, de forskjellige studentene vil kunne inspirere og påvirke hverandre, og det vil allerede i studiedagene etableres et verdifullt kontaktnett.
- Teatret som kunstart er helt avhengig av at man har erfart det man vil formidle, har en opplevd forståelse for de prosesser man setter i gang.

- dukketeater og opplæring i dukkeføring var et felt vi ikke var innom i utdannelsen på Statens Teaterskole, noe som jeg mener er av stor viktighet å kjenne til som drama/teater- faglærer.
- Jeg synes det er riktig med et års studietid på heltid for skuespillere for å kvalifisere seg til undervisning i skoleverket. (med vekt på pedagogiske studier)
- vi trenger flere teaterarbeidere, instruktører, pedagoger med en skikkelig faglig bakgrunn.

orske Dramatikeres Forbund sier det slik:

- Det statlege utdanningstilbudet innen drama/teater er i dag alfor snevert. M.a. finst det berre sporadiske tilløp til utdanning for folk som vil skrive for teatret.
- Ein utdanningsmodell av tverrfagleg type med muligheit for fordjupning, ser umiddelbart spennande og rett ut. Noke av problema til det profesjonelle teatret kan ha sitt opphav i den spesialiseringa og båsmentaliteten som pregar norsk teater.
- studentane må kunne utvikle seg i ein arbeidssituasjon der prosjekt og verkstader bygd på studentane sin eigen kunstnarlege og praktiske innsats er det viktigaste.
- Vi vil gjerne støtte arbeidet med å få til ei betre utdanning innen drama/teater i Norge.

PPSUMMERING OG FORELØPIG KONKLUSJON:

ra de som har svart på vårt brev av 2. og 29.3 1988, er det ommet bred støtte til en tverrfaglig teaterpedagogutdanning. lange synes å støtte tanken om en 3-årig faglærerutdanning lagt i en pedagogisk høyskole (SLFO) eller Statens Teaterhøyskole. Universitetet i Oslo (Teatervitenskap) har allerede en ordning som vil kunne gi formell kompetanse på visse vilkår, men her og ved Universitetet i Tromsø er det uklart i hvilken grad den

aterfaglige og teaterpedagogiske kompetanse blir sikret. Dette spørsmål som må avklares nærmere. Drama, film, teater ved universitetet i Trondheim gir formell undervisningskompetanse på mellomfags og hovedfagsnivå, men heller ikke her blir den reelle teaterpedagogkompetansen sikret på en forsvarlig måte.

Det er beklagelig at hverken Instituttet for drama, film, teater ved Universitetet i Trondheim eller Statens Teaterhøgskole i Oslo er svart på henvendelsen fra NAT.)

For å bringe arbeidet med en utdanningsmodell for teaterpedagogutdanning et skritt videre, laget jeg 3.7.88 en skisse til en årlig utdanning sammen med Gro Lystad og Karin Beate Lilleaas fra Fft (Forum for teaterkonsulenter). Denne skissen tar for seg utdanningens innhold, omfang, organisering og faglige nivå.

Skissen er ment som et konkret diskusjonsgrunnlag, særlig med henblikk på å synliggjøre behovet for en praktisk/kunstnerisk utdanning som sammen med pedagogikk og teatervitenskap utgjør utdanningens bærende elementer.

Et viktig utgangspunkt i det inkomne materialet er det meningen å sammenlikne de forskjellige utdanningsmodellene med de berørte utdanningstypene (Universitet og høgskoler) i Tromsø, Trondheim, Bergen og Oslo før saken legges fram for styret i Norsk Amatørteaterråd.

Derfor mener jeg nå synes det klart at NAT bør vurdere barneteater og teaterpedagogutdanningsspørsmålet bred plass i høringsrunden om Norsk scenekunst (NOU 1, 1988). Det vil også være naturlig at NAT får bevilget særskilt støtte på f. eks. en mil. kroner pr. år de neste årene for å støtte FOU arbeid med den planlagte teaterpedagogutdanningen. Noe av midlene kunne brukes til å sette i gang ønsket utdanning i samarbeid med en eller flere teaterpedagogiske høgskoler eller universitet, såkalt samarbeidsprosjekt.

REFLEKSJONER

forslag til Teaterpedagog-utdanning, nevner jeg på side 24 og 25 idel teaterdisipliner under overskriften "Teaterfaglige og kunstneriske komponenter".

En kan tenke seg at NAT-organisasjoner og NAT-fylkesråd legger opp kursrekker for nybegynnere (også for barn) og for viderekomne i disse teaterdisiplinene, og at kursdeltagerne får kursbevis for deltagelse med angivelse av emne og antall undervisningstimer.

Det bør også gjøres mulig å få attest for arbeid med teateroppsetninger, hvor arbeidet omregnes til undervisningstimer, eks. 80 timer for ansvarlig instruktør, 40 timer for omfattende rolle, 40 timer for tekstutarbeiding eller prosjektledelse, 20 timer for arbeid med lys, lyd, dekor osv. En ville på denne måten kunne lage en oversikt over hvilke fagdisipliner en har arbeidet med og hvor mange timer en har gått på kurs/arbeidet med de forskjellige områdene. En kvalitativ vurdering av teaterkonsulenten i fylket ville kunne si noe om det nivået som er oppnådd. En slik dokumentert real-kompetanse burde kunne telle etter en viss vektenskala ved opptak til videre kurs, og til opptak ved drama og teaterstudier ved høgskoler og universitet. For teaterpedagogiske og teatervitenskapelige emner vil en lignende ordning kunne gjennomføres.

Det vil med dette systemet kunne bli lettere med å få oversikt og kunne koordinere kurstilbudene lokalt, på fylkesplan, regionalt og på landsplan. Det vil bli mulig å bygge opp en sammenhengende utdanning i alle fagdisipliner fra kortere kurs for ring-ledere, viderekomne kurs for fag-veiledere, flerårige kurs for amatørteater-instruktører, og kompetansegivende drama/teaterpedagog- utdanning ved høgskoler og universitet.

Ordningen synes avhengig av fagutdannede teaterpedagoger/ amatørteaterinstruktører tilknyttet medlemsorganisasjonene og/eller NAT-fylkesrådene/teaterverkstedene og NAT-sekretariatet.

E REISTAD:

UTDANNING TIL TEATERPEDAGOG NORSK AMATØRTEATERRÅD'S UTDANNINGSMODELL

mars 1988 sendte jeg på vegne av NAT en forespørsel til edlemsorganisasjonene og en rekke institusjoner en forespørsel om behovet for teaterutdanning.

Med utgangspunkt i det innkomne materiale avholdt jeg et møte med to representanter for Forum for teaterkonsulenter (Fft) - Gro Rystad og Karin Beate Lilleaas den 1. juni 1988.

Ut fra svarene fra organisasjonene og institusjonene, og med bakgrunn i egen teaterpedagog-utdanning og erfaring, satte vi ned noen hovedretningslinjer når det gjelder utdanningens innhold, omfang, organisering og faglige nivå.

Det kom fram til at utdanningen må være:

- kompetansegivende
- yrkesrelevant
- spesielt rettet mot amatørteater/elevteater/frie grupper og drama med barn og ungdom.

Det kom videre fram til at utdanningen bør:

- ha et omfang på 4-, minimum 3 års varighet
- legge hovedvekt på teaterfaglige/kunstneriske sider i samspill med teaterpedagogikk og teatervitenskap
- kunne gis i flere landsdeler.

Når det gjelder organisering og lokalisering av studietilbudet så dette avklares nærmere, men flere løsninger peker seg ut:

- universitet i samarbeid med teaterfaglige miljøer (regionteatre/frie grupper/amatørteatre/folkehøgskoler) og teaterpedagoger (ved pedagogiske høgskoler, SLS)
- pedagogiske høgskoler i samarbeid med teaterfaglige miljøer og universitet
- teaterhøgskole ev. i samarbeid med universitet og pedagogiske høgskoler.

ette vil med andre ord si at utdanningen legges til byer som romsø, Trondheim, Bergen og Oslo i samarbeid med amatørteater de omkringliggende fylker.

i har også diskutert om distrikthøgskolene kunne gi en slik danning, gjerne i samarbeid med folkehøgskoler og pedagogiske øgskoler, men har ikke gode nok argumenter til å anbefale en ik løsning på det nåværende tidspunkt.

år det gjelder vektning av de forskjellige komponentene i danningen kom vi fram til at de teaterfaglige og kunstneriske omponentene burde utgjøre et omfang på 1 1/2 års studier, intimt ryttet sammen med drama- og teaterpedagogisk teori og praksis med omfang på 1 års studier. Teatervitenskap ville få et omfang på 1/2 år. Det 4. året burde være et spesialiseringsstudium innen et eller flere av disse områdene, og avsluttes med diplomoppgave. Et 2 dig hovedfagsstudium f.eks. ved Universitetet i Trondheim, vil gi ompetanse på hovedfagsnivå.

etter bestemte regler vil 3 års utdanning ved pedagogiske høgskoler gi lærer/faglærerkompetanse, mens det 4. året gir adjunktskompetanse og 2 nye år med hovedfagsstudier gir lektorkompetanse.

opptakskriterier for den 3 årige faglærerutdanningen bør være deregående skole med allmennfaglig eller teaterfaglig utdanning, eller tilsvarende relevant utdanning.

Den teaterpedagogutdannings profil vil bli avgjort i stor grad av de fagkomponenter som bygges inn i studiet, hvordan disse komponentene utfyller og står i forhold til hverandre, og hvilke faglig nivå som forventes. Det må med en gang slås fast at med denne teaterpedagogutdanningen menes en yrkesutdanning for de som skal undervise amatører, barn og voksne i drama/teater og som skal instruere teateroppsetninger på et høgt faglig nivå, ut fra amatørteatrets forutsetninger.

i har derfor satt ned noen forslag til faginnhold og hva som forventes at teaterpedagogen bør kunne etter endt utdanning.

TEATERFAGLIGE OG KUNSTNERISKE KOMPONENTER, 1 1/2 ÅRS:

OMFANG

5% Kropps-beherskelse, Mime/Dans.

0% Stemmebruk, Dikt, Prosa, Replikkføring.

0% Rolle-innstudering.

0% Dramatisk improvisasjon.

0% Lys - Lyd - Kostyme - Sminke - Dekor.

0% Dukkелaging og spill med dukker

5% Dramaturgi - fra id'e til forestilling,

(inkl. arbeid med manus).

0% Prosjekt og verkstedarbeid,

(inkl. org. kunnskap og prosjektledelse) - Stikkord:

"Undersøkelse - Eksperimentering - Formgiving - Evaluering"

KRAV TIL FAGLIG OG KUNSTNERISK NIVÅ:

Utførelsen må være av profesjonell kvalitet, og det faglige

refleksjonsnivå må vise faglig innsikt. Kandidatene bør

kunne:

- formidle seg kunstnerisk gjennom mime/dans,
- koreografere sceniske innslag,
- vise grunnleggende kunnskap om bevegelseslære og anatomi,
- formidle seg kunstnerisk ved bruk av stemme, dvs. sang, lyrikk og prosa
- vise grunnleggende teori om stemmedannelse og stemmebruk
- formidle seg kunstnerisk som skuespiller i ulike teaterformer
- vise til grunnleggende teori om rolleinstudering og dramatisk improvisasjon,
- uttrykke seg kunstnerisk ved hjelp av ulike dukketyper
- dokumentere grunnleggende erfaring og kunnskap om

Lys-Lyd-Sminke-Dekor-Maske- og Dukkелaging, og kunne sette og kjøre lys
lage og kjøre kontentum
designe og lage dekor/dukker
designe og lage scenemodell i riktig skala
- utarbeide og sette i scene en teaterforestilling med amatørteaterskuespillere og profesjonelle skuespillere.

PEDAGOGISK TEORI OG PRAKSIS, OMFANG 1 ÅR.

lye av den teaterpedagogiske teori og praksis er direkte knyttet l de foran nevnte studier, og er en integrert del av disse. pedagogisk teori vil bli knyttet til undervisning i mime/dans, emmebruk, rolleinstudering, dramatisk improvisasjon, opplæring lys, lyd, sminke, dekor, dukkelaging, og spill med dukker. entralt i pedagogisk teori og praksis står prosjekt- og rkstedsarbeid, hvor teaterinstruksjon, organisering og ledelse øves ut i praksis, og blir belyst av aktuell teori. Det er her nkt på emner som individual- og gruppepsykologi, barns etiske utvikling, læringsteori, ledelse- og lministrasjonsteori. Det forventes at studentene får en unnliggende kjennskap til aktuell teaterpedagogisk litteratur, g at de evner å bruke denne på en selvstendig måte ved øskrivelse av egen teaterpedagogisk praksis. For å bestå studiet å studentene ha fått godkjent sin undervisningspraksis som aterinstruktør og som lærer i de faglig/kunstneriske områdene øvnt tidligere under pkt. A. Denne undervisningspraksisen må øre variert og inkludere barn fra 10 års alderen og ungdom med ik teaterbakgrunn, samt erfarne amatørskuespillere og f.eks ødlemmer av frie profesjonelle teatergrupper. I tilknytning til øgen undervisningspraksis skriver studenten en semesteroppgave. ølve undervisningspraksisen bør være på minimum 8 uker pr. år.

TEATERVITENSKAP, OMFANG 1/2 år.

teatervitenskap er først og fremst et teoretisk studium med

rankring i teaterhistorisk praksis.

et forventes at studenten skriftlig og muntlig kan sette teatret
n i en nåtidig samfunnsmessig og historisk sammenheng, med
erlig vekt på norske og skandinaviske forhold. Teatrets estetikk
å vies oppmerksomhet, spesielt når det gjelder teater for barn.
udentene må kunne bruke aktuell litteratur på en selvstendig
åte for å kunne drøfte teatrets plass og funksjon i samfunnet.
åde teaterpedagogikk og teatervitenskap må i størst mulig grad
i integrert med de faglig/kunstneriske fagområdene, slik at
orien støtter praksis og omvendt. På denne måten vil studiet
inne oppleves som et hele, hvor helheten blir mer enn summen av
e enkelte delene hver for seg.

et må være en teaterpedagogisk hovedansvarlig for utdannings-
lbudet som sørger for at denne gjennomstrømmende integrering
an finne sted.

luttkommentar:

ette skrivet er ment som et bidrag til den debatten som må komme
ant de som ønsker å kjempe fram en teaterpedagogisk utdanning i
orge. Jeg ønsker så snart som mulig, og helst tidlig på høsten
988 å arrangere møter i henholdsvis Tromsø, Trondheim, Bergen
g Oslo for å drøfte de inkomne forslag til utdanningsmodell med
e organisasjoner/institusjoner og enkeltpersoner som viser
interesse for denne saken.

og vil helt til slutt avrunde med en kommentar fra et medlem av
orsk Skuespillerforbund som sier:

- Årsaken til at det har tatt så lang tid før vi har fått
et forslag til faglærerutdanning i drama/teater er
kanskje at kunstformen er såpass komplisert; teknikkene
innvolvert er ikke så rene som i dans, musikk, forming.
Teater består av et samspill av teknikker og mennesker,
men dette samspillet er også et håndverk, og det er
viktig at studiet gir studenten en følelse av å kunne
mestre, i alle fall til en viss grad, dette håndverket,

og deretter være i stand til å formidle det videre.

Med god vilje og felles anstrengelser fra de som ønsker å opprette en yrkesutdanning for teaterpedagoger, skal vi etter mange år med utredninger og enkeltstående tiltak, endelig lykkes!

RESKRIFT

Den 5.9 1988 har Norsk Skuespillerforbund, Norske 4 H, og Nordrøndelag Teaterverksted kommet med forslag til rettinger i teksten som omhandler dem. Dette er det tatt hensyn til i det foreliggende materialet.

Utvalget Drama i Skolen (LDS) har i en uttalelse pekt på at en lærerutdanning krever ett års pedagogisk teori og praksis, og at adjunktskompetansen er knyttet til fag i grunnskolen, noe som enten drama eller teater er; drama/teater er tema og arbeidsmåter knyttet til andre fag i den nye mønsterplanen. Dette er det tatt hensyn til i teksten på s. 23 og 24.

LDS sier i sin uttalelse av 25.8:

- Primært understreker LDS betydningen av å ivareta dramapedagogiske landevinninger som del av et teaterfag, og av å bygge på den kompetanse som allerede finnes i drama/ teaterfaget ved pedagogiske høyskoler, som er en ressurs i utdanning av dramapedagoger og amatørteaterinstruktører allerede.

Wallendingdal Teaterverksted sier i en uttalelse av 26.8 at det er viktig at det endelig er tatt et initiativ for å få til en mer helhetlig utdanning for folk som skal arbeide profesjonelt med amatørteater, og for folk som skal arbeide med profesjonelt teater:

- Ei slik utdanning meiner me bør liggje fleire stader i landet, og den bør vare i tre til fire år. På sikt ville det vore teneleg at ei teaterpedagogutdanning, instruktørutdanning skodespelarutdanning hadde hatt ein

fellesnevner i utdanninga.

Me ser for oss at det blir ei desentralisert grunnutdanning for folk som skal arbeide med amatørteater, som det blir høve til å byggje opp ved hjelp av flere utdanningsvegar, men at siste to år av studiet blir lagt til eit/to universitet.

Det er viktig at ein desse to siste åra spesialiserar seg og får den endelege kompetansen og kunnskapen i eit samansett kreativt teatermiljø.

Ørn Nygaard fra Teatervitenskapelig Institutt, UiO, sier i en uttalelse av 29.8.88:

- Jeg tror det er viktig å samle de ulike tilbud som i dag finnes i et felles opplegg eller alternativ. Det vil si at vi får et nett av ulike utdanningsinstitusjoner som gir ulike bidrag til en felles enhet. Dette vil både sikre faglig mangfold og en desentralisert profil, og samtidig gi de ulike miljøene som i dag står svake og splittet en felles styrke og samhold.
- Tenker vi oss Oslo som ramme vil vi her kunne få en samlet 3 årig utdanning gjennom å kombinere tilbud fra oss med tilbud fra BVA og SLFO slik at vi gir den teatervitenskapelige komponenten på et halvt år og de to andre institusjonene de teaterpedagogiske og teaterfaglige komponentene.

Ørn Nygaard mener at enheter på ett års varighet er lettere å innarbeide i en slik samarbeidsmodell enn lengre enheter:

- Eksempelvis kan den ene delen på ett år bestå av en utvikling av grunnleggende ferdigheter og formidling i mediet. Det vil si at uttrykket og ferdighetene prioriteres og evalueres. Opplegget og gjennomføringen av denne delen blir da lagt til en utdanningsinstitusjon.

Den andre delen kan bestå av praktisk erfaring og opplæring i ulike teaterformer, som assistenter o.l.

Her blir da anvendelses- og overføringsaspektet prioritert og evaluert. Evalueringsformen kan derfor

være en rapport/analyse bygget på praktisk erfaring.
etter å ha vist hvordan teatervitenskap kan komme inn i en slik
modell som 1/2 årig semesteremne integrert i eller i tilknytning
til tilbud fra andre organisasjoner, som fellespensum til
grunnfag i teatervitenskap eller som storfag, avslutter Nygaard:

- Gjennom det samarbeid mellom ulike institusjoner som denne modellen forutsetter, vil det være mulig å utnytte ressurser og kompetanse på en bedre måte ved at alle institusjonene kan rendyrke sine sterke sider og overlate til andre å dekke opp de områdene der man selv står svakere.

Denne "nettverksinstitusjonen" kan man eventuelt forsøke å etablere som egen "teaterhøgskole" som får tilført midler direkte - og ikke som i dag indirekte gjennom de ulike grunninstitusjonene - som universitet og pedagogiske høgskoler.

En slik "nettverksinstitusjon" vil også kunne omfatte de ulike teaterverkstedene og teaterorganisasjonene som nå blir etablert, slik at disse også blir utdannings- og kompetansesentre i en utvidet ramme. Denne utdanningsmodellen vil også lett kunne kombineres med de lederutviklingskurs som alt er satt igang - som Vestlandske Teaterlags opplegg for barneteaterledere.

Jeg har sitert store avsnitt av Nygaards brev fordi det konkret viser til hvordan ulike drama- og teatermiljøer kan funksjonere i samspill. En kan ut fra denne modellen tenke seg et samspill mellom pedagogiske høgskoler, teaterverksteder og universitet hvor de pedagogiske høgskoler i samarbeid med teaterverksteder og andre teatermiljøer sikrer de grunnleggende faglige og kunstneriske sider av studiet, og drama- og teaterpedagogiske studier av ett års varighet (Pedagogisk teori og praksis). Universitetet kan gi formell kompetanse i teatervitenskap. Dette samarbeidet mellom ulike fagmiljøer og organisasjoner vil mest sannsynlig virke befruktende, og føre til en ny giv for teaterutviklingen i Norge.

ersom en ønsker en samlet vurdering, vil det sikkert la seg
jøre å ordne med tverrfaglige eksamner i praktisk teater-
struksjon og drama/teaterfag slik det gjøres i England.

2.9.1988

Reistad